

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Naložbeni načrt za trajnostno Evropo – Naložbeni načrt za evropski zeleni dogovor

(COM(2020) 21 final)

(2020/C 311/09)

Poročevalec: **Carlos TRIAS PINTÓ**

Soporočevalec: **Petr ZAHRADNÍK**

Zaprosilo	Evropska komisija, 6. 2. 2020
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	strokovna skupina za ekonomsko in monetarno unijo ter ekonomsko in socialno kohezijo
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	13. 5. 2020
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	10. 6. 2020
Št. plenarnega zasedanja	552
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	220/1/8

1. Sklepi in priporočila

1.1 V tem trenutku je zajezeitev pandemije koronavirusne bolezni glavna prednostna naloga Evrope. S pandemijo povezana negotovost bi lahko povzročila korenite spremembe v usmeritvi proračuna EU in porazdelitvi proračunskih sredstev. EESO močno priporoča okrepitev naslednjega večletnega proračunskega okvira in začasen dvig zgornje meje porabe na 2 %, s čimer bi se zagotovila potrebna proračunska sredstva in bi se lahko v okviru močnega načrta za okrevanje gospodarstva podprlo izdajanje skupnih evropskih obveznic.

1.2 Odbor pozdravlja nedavni dogovor Euroskupine ⁽¹⁾, ki je odobrila podporo v višini 540 milijard EUR za delavce, podjetja in države članice ter dopustila večjo prožnost pri izvajanju pravil evropskega fiskalnega pakta.

1.3 Svet EU bi moral pred poletnimi počitnicami v skladu s predlogom Evropske komisije z dne 27. maja doseči dogovor o skladu za okrevanje ⁽²⁾ in večletnem finančnem okviru, da bi utrli pot gospodarskemu okrevanju Evrope ter podprli zeleni in digitalni prehod, predviden v evropskem zelenem dogovoru.

1.4 Odbor izreka priznanje hitremu in usklajenemu solidarnostnemu odzivu vseh zadevnih institucij EU ⁽³⁾.

1.5 Pandemija COVID-19 bo imela hude posledice za doseganje ciljev trajnostnega razvoja in evropskega zelenega dogovora. Zato EESO vztraja, da se moramo čim prej soočiti s to resno grožnjo in naša prizadevanja za okrevanje brez nepotrebnega odlašanja osredotočiti na uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja in zelenega dogovora.

⁽¹⁾ <https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2020/04/09/report-on-the-comprehensive-economic-policy-response-to-the-covid-19-pandemic>

⁽²⁾ Next Generation EU v višini 750 milijard EUR.

⁽³⁾ Zlasti: predlogi Evropske komisije za optimalno, celovito, dostopno in prožno uporabo sedanjega proračuna, in sicer Solidarnostni sklad EU, naložbena pobuda v odziv na koronavirus (prvi in drugi sveženj) ter ponovna aktivacija instrumenta za zagotavljanje nujne pomoči v Uniji, evropski instrument za začasno podporo zmanjševanju tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah (SURE) in Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim; program Evropske centralne banke za odkup vrednostnih papirjev v luči izrednih razmer zaradi pandemije, z razširitvijo primernega finančnega premoženja in ukrepi za znižanje zahtev glede zavarovanja; vloga nadzornih organov pri pravočasni obravnavi regulativnih finančnih zahtev; pobuda Evropske investicijske banke (EIB) za vzpostavitev vseevropskega jamstvenega sklada s poudarkom na MSP; pobuda za odzivanje na krize Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo.

1.6 EESO meni, da sta poleg začasnih solidarnostnih ukrepov potrebna ponovna ožvitev evropske stabilizacijske funkcije za naložbe in takojšnja uporaba proračunskega instrumenta za konvergenco in konkurenčnost, katerega sredstva v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 je treba povečati.

1.7 Potreben je nov zeleni in družbeni dogovor, ki bo združeval državljane v vsej njihovi raznolikosti, pri čemer bodo nacionalni, regionalni in lokalni organi, socialni partnerji, organizirana civilna družba in gospodarstvo tesno sodelovali z institucijami in posvetovalnimi organi EU.

1.8 Naložbeni načrt za trajnostno Evropo je prvi celovit politični ukrep za izpolnitev zelo ambicioznih ciljev ogljične nevtralnosti do leta 2050 v skladu z zelenim dogovorom EU.

1.9 EESO pozdravlja ambiciozne cilje zelenega dogovora, hkrati pa obžaluje premajhno doslednost, saj v ta namen predvidena proračunska sredstva v okviru naslednjega večletnega finančnega okvira še zdaleč ne dosegajo 1,3 % BND držav članic, kot sta želela Evropski parlament in EESO, da bi se lahko dosegel celotni potencial vsakega posameznega ukrepa, ne da bi se morali odpovedati drugim ukrepom.

1.10 EESO prav tako dvomi o učinkovitosti vključevanja podnebnih ukrepov v vse programe EU in poziva države članice, naj se skupaj z organizacijami civilne družbe zavzemajo za to, da bo poraba sredstev EU skladna s podnebnimi cilji. Še zlasti pomembna je vključitev okoljskih skupin in skupin za državljanske pravice v pripravo nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov ter nacionalnih reformnih programov.

1.11 EESO pozdravlja mehanizem za pravični prehod, vendar obžaluje, da je zanj v proračunu predvideno odločno premalo sredstev (7,5 milijarde EUR za mobilizacijo sredstev v višini 100 milijard EUR). To bo treba dopolniti s prerazporeditvijo sredstev iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in Evropskega socialnega sklada plus ter sofinanciranjem držav članic, pa tudi s pričakovanimi obsežnimi zasebnimi naložbami in instrumentom Evropske investicijske banke (EIB) za posojila javnemu sektorju.

1.12 Uspeh je odvisen od povezovanja zasebnega in javnega sektorja (cilj trajnostnega razvoja ZN št. 17: *partnerstva za doseganje ciljev*) pri financiranju in deljeni odgovornosti, kot se odraža v razcvetu trga zelenih obveznic.

1.13 EESO podpira celostni pristop in toplo pozdravlja spodbude za javne in zasebne naložbe ter financiranje, zlasti spodbujanje zelenih javnih naročil in pričakovano podporo v smislu prožnejših pravil o državni pomoči.

1.14 EESO podpira tudi izboljšanje fiskalnega upravljanja EU ob upoštevanju tveganj glede trajnosti, in sicer na podlagi ugotovitev pregleda dobre prakse v zvezi s pripravo zelenih proračunov in načrtov proračunov. Politiko spodbud bi morali zaokrožiti z ustrezno davčno obravnavo vlagateljev množičnega financiranja in donatorjev.

1.15 Poleg tega je za razvoj učinkovite in povezane unije kapitalskih trgov in bančne unije, ki zajema vse države članice in je usmerjena v nadaljnjo harmonizacijo, treba dokončati evropsko ekonomsko in monetarno unijo (sprememba Pogodbe o ustanovitvi evropskega mehanizma za stabilnost ter proračunskega instrumenta za konvergenco in konkurenčnost in evropskega sistema jamstva za vloge).

1.16 EESO poziva k izboljšanju postopka evropskega semestra, povezanega z zelenim dogovorom, tako da bi cilje trajnostnega razvoja umestili v središče oblikovanja politik EU, pa tudi k celovitejši taksonomiji EU, ki bi zajemala socialno razsežnost.

1.17 EESO meni, da bi morala javni in zasebni sektor uporabljati enake standarde, ne le v smislu taksonomije, ampak tudi glede razkrivanja nefinančnih informacij. EESO pozdravlja naslednji pregled direktive o razkritju nefinančnih informacij, ki bi moral biti dovolj temeljit, da bi podjetja spodbudili k razumevanju dejanskih učinkov svojih dejavnosti. To bi moralo biti povezano z uporabo standardiziranih okoljskih in socialnih klavzul v javnih naročilih.

1.18 EESO poziva k večji in boljši uporabi javnih virov statističnih podatkov ter okrepitvi vloge Eurostata in javnih registrov, da se zagotovijo zanesljivi podatki o uspešnosti na področju trajnosti.

1.19 EESO poudarja, da je treba vsem potencialnim uporabnikom zagotoviti točne, lahko dostopne informacije, s čimer bi se dodatno olajšala prilagojena svetovalna in tehnična pomoč. Nihče ne sme biti zapostavljen.

1.20 Prava znanja in spretnosti za zelena delovna mesta so pogoj za prehod na okolju prijaznejše in pravično gospodarstvo. EESO se zavzema za jasne strategije za predvidevanje potreb po znanjih in spretnostih ter za poklicno usposabljanje in ustrezne načrte razvoja znanj in spretnosti, da bi bila delovna sila pripravljena na prihodnje potrebe v vseh sektorjih.

1.21 EESO predlaga, naj države članice EU okrepijo programe finančnega izobraževanja, tako da vanje vključijo trajnostno financiranje, in naj javne uprave na vseh ravneh spodbujajo k uvedbi davčnih spodbud za podjetja in posameznike, da se podprejo naložbe v zelene pobude s socialnim učinkom.

2. Ozadje

2.1 Naložbeni načrt za evropski zeleni dogovor oziroma z drugim imenom Naložbeni načrt za trajnostno Evropo je prvi konkretni odziv politike, v katerem se upoštevajo zelo ambiciozni cilji glede ogljične nevtralnosti, ki jih opredeljuje evropski zeleni dogovor. Kot tak je naložbeni steber evropskega zelenega dogovora, v okviru katerega bodo med letoma 2020 in 2030 po predvidevanjih letno izvedene dodatne naložbe v višini 260 milijard EUR, kar je približno 1,5 % BDP leta 2018, in sicer zlasti v energetske in prometni sektor ter povezano infrastrukturo.

2.2 Za uspeh tega koncepta je bistveno, da se vanj vključijo viri zasebnega kapitala. Gre pravzaprav za novo vrsto družbene pogodbe med zasebnim in javnim sektorjem o financiranju izjemno pomembnih projektov, ki so v javnem interesu.

2.3 V večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 se skupaj 25 % sredstev namenja vključevanju podnebnih ukrepov v vse programe EU. Ne smemo izgubiti zagona za resnično in poglobljeno izvajanje evropskega zelenega dogovora, ki mora obravnavati ta ogromen izziv planetarnih razsežnosti z ambicioznimi političnimi cilji in visoko stopnjo tehnične učinkovitosti. Evropski zeleni dogovor pravzaprav lahko razumemo kot temelj prihodnje gospodarske strukture EU, saj lahko pomeni začetek korenitih sprememb in prelomnico. Lahko bi bil simbol za skupno evropsko dodano vrednost in vodilno vlogo EU v svetu.

2.4 Finančna sredstva in ustrezne instrumente je treba združiti in uskladiti z državami članicami, njihovimi regijami in mesti ter razširiti na mednarodno okolje. V ta namen načrt zelenega dogovora vsebuje ključne ukrepe na področju podnebja, energije, mobilnosti, industrijske strategije za čisto in krožno gospodarstvo, kmetijske politike, biotske raznovrstnosti in digitalizacije. Z naložbenim načrtom za evropski zeleni dogovor in prenovljeno strategijo za trajnostno financiranje je poskrbljeno za upoštevanje trajnosti v vseh politikah. Načrt je temeljni element mehanizma, katerega cilj je mobilizirati 1 bilijon EUR zasebnih in javnih trajnostnih naložb do leta 2030 ter ublažiti morebitne družbene posledice.

2.5 Mehanizem za pravični prehod, ki kot dopolnilo k predlogu Komisije za naslednji večletni finančni okvir vključuje Sklad za pravični prehod^(*), naj bi v obdobju 2021–2027 spodbudil naložbe v višini 100 milijard EUR. Prispeval naj bi k ublažitvi ekonomsko-socialnih in okoljskih posledic ter posledic za trg dela, ki jih bo prehod Unije na podnebno nevtralnost povzročil na regionalni ravni.

2.6 Prehod EU na podnebno nevtralnost bosta podprla tudi sklada za inovacije in modernizacijo, ki bosta dodatno financirana z delom prihodkov od trgovanja z emisijskimi pravicami (vsaj 25 milijard EUR v naslednjem desetletju); vendar pa bo sklad za modernizacijo na voljo le desetim državam članicam EU.

^(*) COM(2020) 22 final.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Evropa se zaradi pandemije koronavirusne bolezni trenutno sooča z izrednimi zdravstvenimi in gospodarskimi razmerami. Nanje se morajo s časovno ustrezno odmerjenimi ukrepi usklajeno odzvati vse evropske institucije.

3.2 EESO pozdravlja, da so bila za soočanje z zdravstveno in gospodarsko krizo zagotovljena znatna sredstva, ki so državam članicam pomagala okrepiti sredstva za naložbe, zagotoviti likvidnost podjetij⁽⁵⁾, ohraniti delovna mesta in zaščititi brezposelne. Tem pomembnim ukrepom bi morale slediti sprejete evropskega sistema pozavarovanja za primer brezposelnosti.

3.3 Uspeh na tem področju je odvisen od 20 milijonov evropskih podjetij, vendar mora obseg mobiliziranih naložb ustrezati obsegu izzivov. Pri tem je izjemno pomembno, da so države članice in institucije EU pripravljene preseči razhajanja.

3.4 Medtem je treba financiranje EU strukturirati tako, da bi se v skladu s predlogi Komisije izognili podvajanju in prekrivanju⁽⁶⁾.

3.5 EESO dvomi, da je mogoče z večletnim finančnim okvirom za obdobje 2021–2027, kot ga je predlagala Evropska komisija, dejansko izpolniti zahteve naložbenega načrta za evropski zeleni dogovor. Ob upoštevanju ugotovitve, da je do leta 2030 potrebnih 2,6 bilijona EUR „dodatnih naložb“, je 1 bilijon EUR, ki jih načrt želi mobilizirati, še daleč od zastavljenega cilja. Ker so nekateri predvideni mehanizmi in programi premalo natančni, je dejanski obseg težko oceniti.

3.6 EESO priporoča, da se zagotovi več podrobnosti o finančnem okviru naložbenega načrta za trajnostno Evropo. Vsi trije glavni stebri mehanizma za pravični prehod so na primer odvisni od zelo ambicioznih zahtev, in sicer Sklada za pravični prehod in pričakovanega učinka vzvoda, ki naj bi ga imel instrument EIB za posojila javnemu sektorju.

3.7 EESO poziva k natančnejšemu opisu posebne sheme zelenega dogovora, predlagane za program InvestEU.

3.8 EESO zelo ceni uvedbo dodatnih pogojev in poenostavitev postopkov, zlasti za zelene obveznice, za mobilizacijo obsežnejših zasebnih naložb. Empirična analiza jasno kaže, da so v zadnjih letih obveznice resnično vse bolj zelene. Njihova uporaba povečuje ugled izdajatelja (ozaveščenost o podnebnih vprašanjih in zavezanost trajnosti). Postale so priljubljene pri številnih vlagateljih, domačih in mednarodnih, pa tudi pri vlagateljih, ki upoštevajo okoljska in socialna merila ter merila upravljanja. Zanimanje za izdajo zelenih obveznic se je povečalo tudi v velikih investicijskih bankah, ki tako prispevajo k širitvi okoljske miselnosti.

3.9 EESO pozdravlja prožen sklop pravil o državni pomoči v zvezi z naložbami, saj prispevajo k doseganju ciljev zelenega dogovora, in se zavzema za večji manevrski prostor MSP pri prehodu na krožno gospodarstvo. Med okrevanjem po krizi zaradi koronavirusa bi morala EU razmisliti tudi o začasnem instrumentu, ki bi ga lahko poimenovali „socialno in zeleno zlato pravilo“, v skladu s katerim bi bile naložbe, ki so neposredno namenjene blažitvi posledic podnebnih sprememb in zmanjšanju družbenih neenakosti in revščine (ki od finančne krize večinoma še niso bile obravnavane) izvzete iz fiskalnih pravil. To bi pripomoglo k spodbuditi zelo potrebnih naložb v okrevanje gospodarstva po pandemiji COVID-19 ter blažitvi posledic podnebnih sprememb in krejitvi socialne kohezije v EU.

3.10 Treba je podpreti zavezo Komisije, da si bo prizadevala za zelene finance in naložbe, hkrati pa zagotovila pravičen prehod za prizadete sektorje in regije; ta zaveza bi morala prinašati koristi vsem vrstam podjetij, lokalne oblasti pa bi jo morale izkoristiti kot priložnost za sklepanje partnerstev s pobudami skupnosti, kot so zadruga za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov.

⁽⁵⁾ Prilagoditve bonitetnih pravil, da se čim bolj poveča zmožnost kreditnih institucij za kreditiranje in pokrivanje izgub, hkrati pa še naprej zagotavlja njihova odpornost.

⁽⁶⁾ Mnenje EESO z dne 19. septembra 2018 o večletnem finančnem okviru po letu 2020 (UL C 440, 6.12.2018, str. 106).

3.11 Okoljska ambicija časovnega načrta evropskega zelenega dogovora, da se tretje države spodbudi k ukrepanju z zagotavljanjem primerljivosti ukrepov, bi morala voditi v koalicijo držav za podnebje, ki v skladu s priporočili Nobelovih nagrajencev Tirola (2017) in Nordhausa (2018) razvršča države glede na emisije toplogrednih plinov, ki jih proizvajajo, da bi tako pritiskali na Svetovno trgovinsko organizacijo, da bi podprla uvedbo uvozne dajatve glede na emisije ogljika. Mehanizem „najnižje cene ogljika“ bi se lahko izvajal v okviru sistema EU za trgovanje z emisijami ali direktive o obdavčitvi energije, ki bo pregledana v okviru evropskega zelenega dogovora.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Zagotavljanje proračunske učinkovitosti

4.1.1 EESO ceni vse predlagane ukrepe za ublažitev posledic pandemije COVID-19, s katerimi se zagotavlja likvidnostna podpora sektorjem in podjetjem z jamstvenimi instrumenti EIB, ki bi lahko tudi spodbudili preoblikovanje EIB v podnebno banko EU.

4.1.2 Izredna človeška in gospodarska kriza, ki jo je povzročila pandemija koronavirusne bolezni, je v prvi vrsti med drugim pokazala, da potrebujemo okrepljeno evropsko stabilizacijsko funkcijo za naložbe, ki se je sposobna z ustreznimi javnimi naložbami odzvati na specifične izzive posameznih držav. Potrebni so tudi ukrepi, ki bodo državam članicam omogočili okrepljeno uporabo lastnih davčnih sistemov in spodbud v okviru javnih politik (?) za oživitve gospodarstva.

4.1.3 Poleg tega EESO poudarja, da bi morala biti načrtovana reforma Pogodbe o ustanovitvi evropskega mehanizma za stabilnost (EMS) usklajena s proračunskim instrumentom za konvergenco in konkurenčnost ter evropskim sistemom jamstva za vloge. Veliko truda je bilo vložena že v smislu zmanjšanja tveganja v bančnem sektorju (zmanjšanje obsega slabih posojil, minimalne zahteve glede kapitala in kvalificiranih obveznosti, postopki v primeru insolventnosti itd.).

4.1.4 EESO se zelo strinja z vlogo Evropske investicijske banke (EIB) kot podnebne banke Unije in s pomenom sodelovanja z drugimi finančnimi institucijami. V skladu z načelom sorazmernosti je treba zagotoviti zadostno likvidnost vseh bank, ki bi bile lahko vključene v financiranje zelenega dogovora.

4.2 Optimizacija uspešnosti načrtovanih instrumentov in orodij, ki preusmerjajo proces evropskega semestra z umestitvijo ciljev trajnostnega razvoja v središče oblikovanja politik in ukrepanja EU

4.2.1 Potrebna je zanesljiva in ambicioznejša taksonomija trajnostnih dejavnosti, ki bo zajemala socialne vidike ter z ustreznim vključevanjem ciljev trajnostnega razvoja v evropski semester ustvarjala sinergije in omogočala sovpadanje z napredkom, doseženim na ravni Združenih narodov. Odločitve o tem, kako porabiti sredstva EU za okrevanje, bi morale temeljiti na taksonomiji EU za zeleno financiranje, katere namen je nagrajevanje naložb v čiste tehnologije.

4.2.2 EESO poziva k večji in boljši uporabi javnih virov statističnih podatkov ter okrepitvi vloge Eurostata pri zagotavljanju zanesljivih podatkov o uspešnosti na področju trajnosti. Okrepiti bi bilo treba povezavo s kazalniki uspešnosti, ki se uporabljajo za cilje trajnostnega razvoja ZN, in merili EIB.

4.2.3 Potrebne so tehnološke rešitve, ki bodo omogočale pridobivanje podrobnih podatkov iz različnih virov (tudi geoprostorskih podatkov) in primerljivost držav. Hkrati bi pregled direktive o razkritju nefinančnih informacij (2014/95/EU) lahko prispeval k razkritju standardiziranih kakovostnih informacij, ki so zaradi usklajene metodologije bolj popolne, relevantne in primerljive (8); pri tem je treba upoštevati priporočila projektne skupine za finančna razkritja v zvezi s podnebjem.

(?) Za spodbujanje pozitivnih zunanjih učinkov.

(8) Mnenje EESO z dne 17. oktobra 2018 o sporočilu Komisije – Akcijski načrt: financiranje trajnostne rasti (UL C 62, 15.2.2019, str. 73).

4.2.3.1 MSP bi morala imeti možnost razkritja nefinančnih informacij. Prejeti bi morala tehnično pomoč za zajetje pomembnih podatkov, ki jih je mogoče enostavno pridobiti (za razvoj ključnih kazalnikov uspešnosti⁽⁹⁾).

4.2.4 Dinamična taksonomija trajnostnih dejavnosti: tržne prakse, ki spremljajo močne kazalnike učinka, bi bilo treba ovrednotiti in integrirati. EESO poudarja pomen tržnih preizkusov pri izbiri ustreznih projektov⁽¹⁰⁾.

4.2.4.1 EESO poudarja, da je treba uporabljati natančnejše metode, kadar so na voljo, da se oblikuje sistem točkovanja, ki temelji na zanesljivih informacijah, ki jih predložijo podjetja, da bi izpolnili zahteve vseh standardov za finančne produkte (oznake, zelene obveznice in referenčne vrednosti za trajnost), zasnovane v akcijskem načrtu za trajnostno financiranje.

4.2.4.2 Potrebne so povratne informacije o postopku pregleda izračunov učinka, ki jih izvajajo različne redakcijske skupine Združenih narodov (zlasti v zvezi z uvozno datatvijo glede na emisije ogljika in trgovanjem z emisijami ogljika, ki je ključni vidik za zanesljive trajnostne referenčne vrednosti).

4.2.5 EESO pozdravlja načrt, da se po oceni učinka zastavijo ambicioznejši cilji glede zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v EU do leta 2030, ki naj bi bil objavljen do poletja 2020 skupaj z analizo potreb po naložbah. Poleg tega poziva k opredelitvi učinka, povezanega z napredkom pri izvajanju Agende ZN do leta 2030 in evropskega stebra socialnih pravic.

4.2.6 Pri spremljanju socialnih učinkov navedenih ciljev zmanjšanja bi morale imeti dopolnilno vlogo revizijske institucije in drugi javni nadzorni organi, kot je Evropsko računsko sodišče.

4.2.7 EESO poudarja potencial velepodatkov in umetne inteligence pri usklajevanju želja vlagateljev z namembnostjo naložb. Preučiti bi bilo treba tudi rešitve strojnega učenja, da bi se naložbeni tokovi preusmerili v določene sektorje ali dejavnosti, ki upoštevajo okoljska, socialna in upravljavska načela.

4.3 Tehnična pomoč

4.3.1 Predhodna vzpostavitev zmogljivosti Evropske komisije in Evropskega svetovalnega vozlišča za naložbe je dobra podlaga za oblikovanje niza trajnostnih projektov, vendar je treba uporabiti zanesljivejše metode, ki omogočajo resnično preusmeritev finančnih tokov v zeleno gospodarstvo.

4.3.2 EESO podpira vzpostavitev enotne vstopne točke za lažji dostop do financiranja prek javnih in zasebnih nosilcev projektov ter finančnih posrednikov. V zvezi z MSP podpira strukturno sodelovanje z njihovimi predstavniškimi organizacijami.

4.4 Finančno izobraževanje (v povezavi s tehnično pomočjo)

4.4.1 Za državljane, od predšolskega obdobja: evropski državljani si vse bolj prizadevajo povezati svoje prihranke in naložbe s socialnimi in okoljskimi cilji. Finančna pismenost (boljše razumevanje delovanja finančnega sistema) lahko pripomore h krepitvi vloge državljanov in jim ustrezno približa vprašanja, povezana s trajnostnim financiranjem, vključno z boljšim razumevanjem vloge financiranja v družbi.

4.4.2 To je pomembno za vse tehnične organe, vključene v proces zelenega dogovora, in ustrezne organizacije civilne družbe.

⁽⁹⁾ Ključni kazalniki uspešnosti.

⁽¹⁰⁾ Mnenje EESO z dne 17. oktobra 2018 – Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa InvestEU (UL C 62, 15.2.2019, str. 131).

4.5 Trajnost znanj in spretnosti za gospodarstvo

4.5.1 EESO poudarja, da so za uvedbo in razširjanje čistih tehnologij potrebni znanja in spretnosti s področja uporabe, prilagajanja in vzdrževanja tehnologije. Znanja in spretnosti so bistvenega pomena tudi za gospodarstva in podjetja, delavce in podjetnike, da se lahko hitro prilagodijo spremembam, ki jih prinašajo okoljske politike ali podnebne spremembe. Prava znanja in spretnosti za zelena delovna mesta so pogoj za prehod na okolju prijaznejše gospodarstvo.

4.5.2 EESO poudarja, da je ključni cilj za prilagajanje spreminjajočim se delovnim mestom in pogojem za zaposlitev stalno usposabljanje delavcev, ki tako pridobivajo znanja in spretnosti, ki jih potrebujejo v zelenem gospodarstvu. Potrebujemo jasno strategijo za predvidevanje potreb po znanjih in spretnostih ter načrt za razvoj znanj in spretnosti, da bi bila delovna sila pripravljena na prihodnje potrebe gospodarstva. Zato bi morala biti vlaganje v izobraževanje in usposabljanje ter krepitev kulture vseživljenjskega učenja temelja pravičnega prehoda na regionalni ravni.

4.6 Družbeno odgovorno javno naročanje

4.6.1 Družbeno odgovorno javno naročanje je osnova za prehod organov javne uprave na okolju prijazno poslovanje in boj proti korupciji, ki poleg tega spodbuja odgovorno ravnanje ponudnikov storitev.

4.6.2 EESO podpira minimalna obvezna zelena merila ali cilje za javna naročila v sektorskih pobudah, financiranju EU ali zakonodaji za posamezne izdelke z uporabo okoljskih kazalnikov ob upoštevanju napredka pri razvoju taksonomije EU. V zvezi s tem so potrebne bolj celostne, pregledne in racionalizirane okoljske oznake in sistemi informiranja, ki označujejo skladnost s strogimi trajnostnimi cilji.

4.7 Mehanizem za pravični prehod

4.7.1 EESO pozdravlja mehanizem za pravični prehod, ki lahko bistveno olajša zeleni prehod v določenih sektorjih in regijah. Opozarja, da se mehanizem ne sme uporabljati samo za financiranje razogljčenja in se mora izvajati vzporedno z *ad hoc* stabilizacijskimi mehanizmi, ki koristijo drugim sektorjem in regijam, ki se soočajo z neugodnimi gospodarskimi razmerami in potrebujejo strukturne reforme.

4.7.2 Mehanizem za pravični prehod predstavlja uravnoteženo kombinacijo subvencij in finančnih instrumentov med programi, ki se upravljajo na centralni ali skupni podlagi, med različnimi vrstami finančnih virov ter pristojnostmi in odgovornostmi na več ravneh (Unija, nacionalna, regionalna in občinska raven). Ta izvirna kombinacija bo zato zahtevala novo vrsto upravljanja in vodenja.

4.7.3 Mehanizem za pravični prehod bi moral prispevati k ustvarjanju novih kakovostnih delovnih mest v prizadetih regijah. EESO poudarja, da je Mednarodna organizacija dela že priznala vrzeli v znanjih in spretnostih kot zlasti problematično ozko grlo v številnih sektorjih, kot so energija iz obnovljivih virov, energijska učinkovitost in učinkovita raba virov, energijska obnova stavb, gradnja stavb z ničelno porabo energije, okoljske storitve in proizvodnja.

4.7.4 EESO poziva k tesni usklajenosti akcijskega načrta za socialno gospodarstvo, napovedanega za leto 2021, in naložbenega načrta za evropski zeleni dogovor, da se naložbe v socialno gospodarstvo vključijo v izvajanje mehanizma za pravični prehod.

4.7.5 Pri mehanizmu za pravični prehod se morajo upoštevati tudi prizadevanja posameznih držav in njihovih regij ⁽¹¹⁾ za razogljčenje od leta 1990, da bodo lahko imele dostop do sredstev in ne bodo kaznovane za to, da so že prej opravile to delo. Eurostat bi moral v ta namen izboljšati objavo regionalnih konvergenčnih kazalnikov in kazalnikov odstopanja (vključno s krčenjem in staranjem prebivalstva), da bi lahko od tega mehanizma imele koristi tudi te regije.

⁽¹¹⁾ Območja, ki jih je prizadelo zaprtje premogovnikov v skladu s Sklepom Sveta 2010/787/EU.

4.8 Globalna prizadevanja v okviru mednarodnega sodelovanja

4.8.1 EESO pozdravlja nedavno vzpostavitev mednarodne platforme za trajnostno financiranje ⁽¹²⁾, ki bo mobilizirala zasebni kapital za okoljsko trajnostno financiranje na svetovni ravni. Ta forum bi bilo treba uporabiti tudi za spodbujanje uporabe sistema za trgovanje z emisijami po svetu.

4.8.2 EESO poudarja tudi potrebo po okoljskih in podnebnih naložbah v podporo ukrepom zunaj EU, zlasti v okviru strategije za Afriko.

4.8.3 EESO v okviru globalnega odziva na koronavirus močno podpira svetovni donatorski maraton, svetovna prizadevanja za zbiranje sredstev za diagnostiko, zdravljenje in cepiva v povezavi s koronavirusom.

V Bruslju, 10. junija 2020

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Luca JAHIER

⁽¹²⁾ Mednarodno platformo za trajnostno financiranje so 18. oktobra 2019 vzpostavili javni organi iz Argentine, Kanade, Čila, Kitajske, Indije, Kenije, Maroka in Evropske unije. Gre za države, ki proizvedejo skoraj polovico svetovnih emisij toplogrednih plinov.